

READER ZOZO

INFORMATIE OVER DE FILM

- Originele titel: Zozo
- Jaar: 2005
- Regie: Josef Fares
- Speelduur: 103 minuten
- Land: Zweden, Engeland, Denemark
- Taal: Arabisch, Zweeds
- Met: Imad Creidi, Antoinette Turk, Elias Gergi, Carmen Lebos, Victor Axelsson, Fares Fares

DE FILMMAKER

Na de succesvolle komedies *JALLA JALLA!* (2000) en *KOPPS* (2002) is *ZOZO* alweer de derde lange speelfilm van regisseur Josef Fares (1977). Zijn oudere broer Fares Fares draagt graag bij aan het succes en speelt in zowel *JALLA JALLA!* als *KOPPS* een hoofdrol. In *ZOZO* is hij opnieuw van de partij en leent hij zijn stem aan het kuikentje waar hoofdpersonage Zozo vriendschap mee sluit.

JALLA JALLA! en *KOPPS* zijn echte komedies, *Zozo* is duidelijk anders. De hoofdpersoon in de film ondervindt aan den lijve de gruwelijkheden die een oorlog met zich mee kan brengen en drama voert dan ook de boventoon. Toch bevat de film wel degelijk humor en wordt er gebruik gemaakt van fantasie elementen.

Zozo is deels autobiografisch. Net als *Zozo* is Josef geboren in Beiroet, Libanon, en vertrok hij op zijn tiende naar Zweden. Daar begint Josef op zijn vijftiende met het maken van korte films, waarmee hij verscheidene prijzen wint op diverse amateur- en jeugdfilmfestivals. Zes jaar later wordt hij toegelaten tot de regie opleiding van de Zweedse filmschool, als jongste student ooit. Voor de film *Zozo* keert Josef voor het eerst terug naar zijn geboorteland Libanon. Een deel van de film is opgenomen in het appartement waar hij als kind opgroeide.

HET VERHAAL

1987. Er heerst al jaren een burgeroorlog in Libanon, het geboorteland van de twaalfjarige *Zozo*. Ondanks de oorlog verloopt zijn leven vrij normaal. Hij gaat naar school, speelt met zijn vriendjes, haalt kattenkwaad uit en praat over meisjes. Dit verandert als een bom plotsklaps zijn ouderlijk huis verwoest. Zijn ouders en zus overleven de aanslag niet en kort daarna verdwijnt ook zijn broer. *Zozo* staat er nu helemaal alleen voor. Omdat zijn familie vóór de aanslag op het punt stond te emigreren naar Zweden - het land waar ook de grootouders van *Zozo* een nieuw bestaan hebben opgebouwd - besluit hij de reis alsnog alleen te maken. In Zweden aangekomen begint voor *Zozo* een heel nieuw leven. Hij probeert zich zoveel mogelijk aan te passen aan zijn nieuwe omgeving, maar blijft een buitenstaander. Op school wordt hij al snel het slachtoffer van pesterijen, groepsdruk en misverstanden. Met de gruwelijke oorlog nog vers in het geheugen, valt hem dit zwaar. Opnieuw moet hij zien te overleven. Daarom vlucht hij regelmatig weg uit

de realiteit en fantaseert een wereld waarin God een pratende ster is, bommen de pestkoppen op het schoolplein verjagen, kuikens kunnen praten en zijn overleden moeder weer bij hem is.

STIJL & THEMA'S

De film *Zozo* is opgebouwd uit twee delen, elk met een totaal andere sfeer en inhoud. Het eerste deel beslaat het leven van Zozo in Libanon. We maken kennis met zijn familie en vernemen van het plan om naar Zweden te emigreren. Na het noodlottige bombardement komt de vreselijke burgeroorlog centraal te staan en de invloed ervan op het leven van de jongen.

Met de aankomst van Zozo in Zweden, vangt ook het tweede deel van de film aan. Voor Zozo betekent dit de start van een heel nieuw leven. Hij komt aan in een vreemd land en probeert zich zo goed mogelijk aan te passen aan de nieuwe omgeving. Een omgeving waar weliswaar vrede heerst, maar die zo haar eigen problemen kent.

Gedurende de film wordt een aantal zware thema's aangesneden. Zo verliest Zozo mensen die hem erg dierbaar zijn en moet hij steeds weer zien te overleven. Eerst in een oorlogsgebied en vervolgens op school, waar hij als nieuweling en migrant een buitenstaander is. Hij wordt daarbij geholpen door zijn grootouders en (denkbeeldige) vrienden. Ook haalt Zozo kracht uit gesprekken met zijn overleden moeder en een kuikentje. Naast het leven in een oorlogsgebied gaat de

film dan ook over verlies, vriendschap, anders zijn, identiteit en overleven.

REALITEIT VERSUS FANTASIE

Ondanks het dramatische aspect is er in *Zozo* ook plaats voor humor, fantasie en droomelementen. Zo sluit Zozo vriendschap met een kuiken dat met een volwassen mannenstem tegen hem praat. Wanneer de pesterijen op het schoolplein hem teveel worden, zien we denkbeeldige bommen uit de lucht vallen die de pestkoppen verjagen. Ook komt zijn overleden moeder hem regelmatig bezoeken, zowel overdag als in zijn slaap. In deze scènes combineert de regisseur bestaande en niet bestaande elementen. Ook onderscheiden ze zich visueel in het gebruik van licht, kleur, *slowmotion*, montage* en camerastandpunten. De muziek en geluidseffecten op de soundtrack dragen bij aan de bevreedende sfeer, die soms zelfs magisch aandoet. Ondanks deze fantasie elementen blijft de film haar impact houden en wordt er niets afgedaan aan het realisme van de film. Ze geven de kijker juist toegang tot de innerlijke wereld van Zozo, waardoor we ons nog meer met het hoofdpersonage kunnen identificeren. Zijn gevoelens worden verbeeld zonder dat er woorden aan te pas komen. We duiken in de belevingswereld van Zozo, voelen met hem mee en zien zijn angsten onder ogen.

**) "Montage" is letterlijk de ordening van beelden en geluiden in een film. Het is de opeenvolging van één shot door het andere en het is één van de belangrijkste middelen die een filmmaker heeft om zijn verhaal te vertellen. De kleinste eenheid van de montage is een afzonderlijk beeld (shot).*

LIBANESE OORLOG

Zozo speelt zich af in 1987, ten tijde van de Libanese burgeroorlog (1975 – 1989).

Tijdens die oorlog kwamen christenen en moslims lijnrecht tegenover elkaar te staan. De film had echter net zo goed in het heden kunnen afspelen, aangezien het geweld tussen moslims en christenen in Libanon vorig jaar opnieuw oplaaide en de hoofdstad Beiroet weer onder vuur kwam te liggen. Opnieuw stond het journaal vol met oorlogsbeelden. Anders dan het journaal laat Zozo de menselijke kant van oorlog zien. De beelden van aanslagen en bombardementen zijn niet langer anoniem. Ze staan in relatie tot het hoofdpersonage, waardoor de impact op de kijker extra groot is. De anonieme slachtoffers uit het journaal krijgen hierdoor een gezicht.

BRONNEN

- Josef Fares over Zozo
www.lebanon-today.com/content/view/121/42/
- Libanese burgeroorlog
http://nl.wikipedia.org/wiki/Libanese_Burgeroorlog
- <http://www.vecip.com/default.asp?onderwerp=216>
- Autobiografie
<http://www.rug.nl/let/voorziening/en/alfasteunpunt/onderwerpen/nederlands/autobiografie>
- <http://www.schooltv.nl/eigenwijzer/infoblok.jsp?infoblok=199730>
- <http://www.cinema.nl/cinema/magazines/news/index.jsp?portals=3142294&magazines=5268514&news=33756920>

LEERLINGEN LESBRIEF

ZOZO

Dit is de lesbrief bij Zozo. Je krijgt van de docent een korte introductie bij de film die je met de klas gaat bekijken. Aan deze filmvoorstelling zijn drie soorten opdrachten gekoppeld, waaruit de docent een keuze zal maken. De opdrachten worden in de klas besproken en uitgevoerd. De docent zal de opdrachten toelichten en je hierin begeleiden.

Tip! Het is altijd handig om tijdens het bekijken van de film wat aantekeningen te maken!

Lees vóór de voorstelling de vragenlijst door.

OPDRACHT 1

SCHRIJFOPDRACHT / KLASSIKALE DISCUSSIE

Zozo is een autobiografische film. Wat houdt dit in? Hoezo is Zozo autobiografisch? Kijk je anders naar de film nu je dit weet? Ken je andere autobiografische films? (300 woorden)

In films gebeuren soms dingen die niet kunnen of onwettelijk voorkomen. In film kun je eigenlijk alles laten gebeuren, dit is ook één van de krachten van het medium. In Zozo lopen werkelijkheid en fantasie opvallend vaak door elkaar. Geef aan wanneer en op wat voor manier fantasie ingezet wordt. Kies een scène uit waarin dit gebeurt en beschrijf deze in 300 woorden.

BRONNEN

- <http://www.rug.nl/let/voorziening/en/alfasteunpunt/onderwerpen/nederlands/autobiografie>

- <http://www.schooltv.nl/eigenwijzer/infoblok.jsp?infoblok=199730>
- <http://www.cinema.nl/cinema/events/magazines/news/index.jsp?portals=3142294&magazines=9502783&news=10360468&events=9547823>
- <http://www.cinema.nl/cinema/magazines/news/index.jsp?portals=3142294&magazines=5268514&news=33756920>

OPDRACHT 2

DE VRAGENLIJST

DE INHOUD VAN DE FILM

- De film kent veel tegenstellingen (vriendschap – ruzie, leven – dood). Je kunt dan ook verschillende tweedelingen maken. Noem er zelf nog een paar.
- Er is een duidelijke scheiding tussen het leven van Zozo in Libanon en zijn leven in Zweden. Een ander land betekent ook andere gewoonten en gebruiken. Noem voorbeelden waaruit blijkt dat Zozo geen Zweedse jongen is.
- Zozo doet alles om zich zo snel mogelijk aan te passen aan het nieuwe land. Toch blijft hij een buitenstaander. Noem voorbeelden waaruit dit blijkt.
- Waarom praten de grootouders van Zozo niet met hem over wat er gebeurd is met zijn familie?
- Vind je dat Zozo en zijn grootvader op elkaar lijken? Waarin lijken ze op elkaar en waarin verschillen de twee van elkaar?
- Hoe probeert Zozo vrienden te worden met zijn nieuwe klasgenoten? Vind je dit een goede manier?

DE VORMGEVING VAN DE FILM

- De oorlog heeft een grote invloed op het leven van Zozo. Hij verliest zijn ouders en vlucht naar Zweden. De dood en oorlog zijn dan ook belangrijke

onderwerpen in de film. Kun je er nog een paar noemen?

- Zozo praat in de film met een kuiken. Vind je dat de film hierdoor minder realistisch wordt? Past de stem bij het beestje en wat voor effect geeft het? Leg uit.
- Zozo heeft een rijke fantasie en (dag)droomt regelmatig in de film. Werkelijkheid en fantasie lopen vaak door elkaar. Ook zien we *flashbacks*, momenten in de film waarin Zozo terugdenkt aan vroeger. Noem een voorbeeld uit de film waarin Zozo droomt, een waarin hij fantaseert en een voorbeeld waarin hij terugdenkt aan vroeger.
- Zulke momenten onderscheiden zich in beeld en geluid van de rest van de film. Beschrijf het verschil met de werkelijkheid. Denk aan lichtval, kleurgebruik, muziek, geluiden, snelheid van de opeenvolgende beelden enz.
- De beelden waarin de bommen vallen en Zozo zijn ouders verliest zijn dramatisch gefilmd. Ze zijn erg spannend en soms zelfs eng. Als filmmaker kun je verschillende trucs inzetten om dit te bereiken. Bijvoorbeeld door het gebruik van muziek, geluidseffecten, camerabewegingen en variatie in beeldsnelheid. Kun je aangeven hoe de maker dit effect bereikt heeft in de spannende scènes?
- Hoe wordt het onderscheid Libanon – Zweden gemaakt? Hoe weten we, afgezien van de verhaallijn, dat Zozo in Zweden is en niet langer in Libanon? Waaraan zie je dit?
- In Zweden aangekomen probeert Zozo zich aan te passen aan de nieuwe omgeving. Toch blijft hij een buitenstaander en wordt hij gepest op school. Hoe komt dit? Geef voorbeelden uit de film.
- Als grootvader in het ziekenhuis ligt vertelt hij aan Zozo dat hij van zijn fiets gevallen is. Denk je dat dit echt gebeurd is?

DE EIGEN ERVARING

- Je kijkt vast wel eens naar oorlogsbeelden op het nieuws. Geeft deze film je een andere kijk op oorlog? Waarin verschilt de film met de beelden die je op het nieuws ziet?
- Begrijp je de houding van de grootvader van Zozo?
- De acteurs in de film zijn redelijk onbekend. Er spelen geen grote filmsterren als Brad Pitt, Johnny Depp en Angelina Jolie in mee. Kijk je hierdoor anders naar de film? Leg uit waarom.
- Zozo vertrekt naar Zweden omdat het oorlog is. Kun je nog andere redenen bedenken om naar een ander land te verhuizen?
- Wat zou jij allemaal meenemen als je naar een ander land zou gaan verhuizen?
- Vind je dat een film beter wordt als je weet dat de regisseur ongeveer hetzelfde heeft meegemaakt als de hoofdpersoon?

OPDRACHT 3

SCHRIJFOPDRACHT

DROOM

In Zozo gebeuren veel dingen die eigenlijk niet kunnen of vreemd zijn. Daarbij wordt de werkelijkheid vaak vermengt met dromen of fantasieën van de hoofdpersoon, Zozo.

Schrijf een verhaal, maak een tekening of beschrijf een droom waarin werkelijkheid en fantasie door elkaar lopen. Probeer daarbij zoveel mogelijk los te komen van “wat normaal is”. Je kunt ideeën opdoen door schilderijen van Salvador Dali, Joan Miro of René Magritte op te zoeken op het internet.

AUTOBIOGRAFIE

Schrijf in 200 woorden een biografie voor de hoofdpersoon Zozo. Gebruik daarvoor de film en verzin ontbrekende informatie zelf.

BRONNEN

- <http://www.rug.nl/let/voorziening/en/alfasteunpunt/onderwerpen/nederlands/autobiografie>
- <http://www.schooltv.nl/eigenwijzer/infoblok.jsp?infoblok=199730>

